

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

Deze tekst is afkomstig van de online bibliotheek op www.denieuwetoneelbibliotheek.nl.

De rechten, inclusief en met name de rechten voor uitvoering, liggen voor alle teksten bij de auteur en het is dan ook verplicht om voor elke vorm van uitvoering toestemming bij de betreffende schrijver aan te vragen. Voor elke schrijver is het van groot belang om te weten of zijn teksten worden uitgevoerd, dus neem alstublieft bij elke lezing, encenering, bespreking in het onderwijs e.d. even contact op met de auteur! Het contact adres voor deze tekst is:

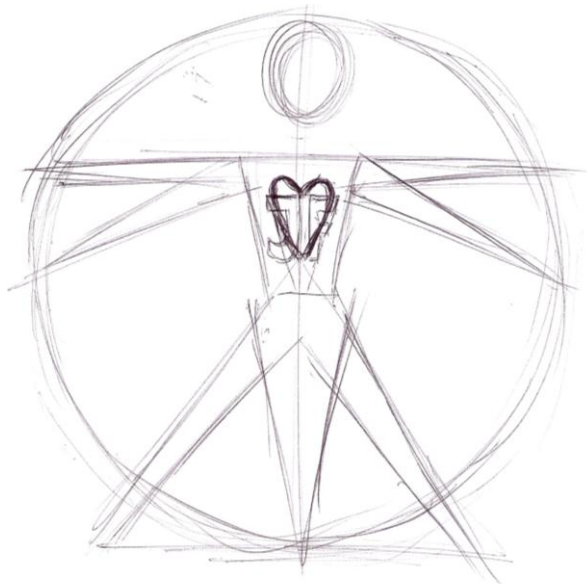
Schrijver	Michiel Lieuwma
Titel	De briefing
Jaar	2012
Uitvoering	Olaf-Karl & de dames / Wilhelmer van Efferink

Copyright (C) 2012 by Michiel Lieuwma

MICHIEL LIEUWMA

DE BRIEFING

Omdat de vorige Jilles Flinterman van ellende is gestorven
moest er een nieuwe worden ingeleerd

Tekstbegeleiding en adviezen:
Wilhelmer van Efferink

Rollen:
Jilles Flinterman
Professor

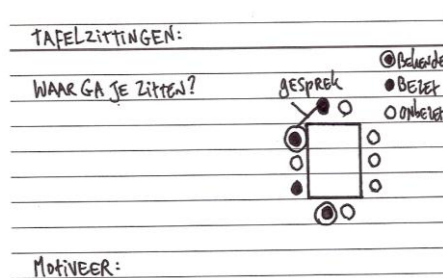
an OLAFKARL production © 2011

Omdat de vorige Jilles Flinterman van ellende is gestorven moest er een nieuwe worden ingeleerd. In een abstracte ruimte zit hij te wachten aan een tafeltje. Achter hem staat de professor die zijn geval behandelt.

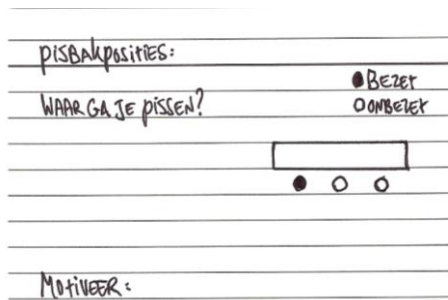
Professor (door deur) Ik moet alleen nog even wat pakken. Wil je beloven dat je blijft zitten waar je zit? Het is belangrijk dat je nergens aan komt, okee?

Jilles Flinterman Okee.

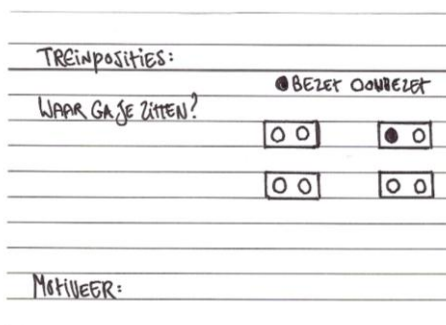
Professor af. Jilles ziet een stapeltje briefjes liggen op tafel. Hij pakt het bovenste briefje en leest:

Hij legt het kaartje weg, pakt de volgende, en leest:

En de volgende:

Hij draait het briefje om, er staan wat losse notities op gekrabbeld in balpen:

‘Een plek waar niemand naast zit is goed.
 Als overkant bezet is: diagonaal nemen.
 Als overkant dubbel bezet is: overkant van het pad nemen.
 Als je naast iemand gaat zitten: motiveer.’

En daaronder, vrij onleesbaar:

'Let op! Als overkant meisje is: tricky. Ze zit er niet op te wachten. Indien ze een boek leest prima. Zelf boek lezen en maar af en toe kijken aan te bevelen.'

De volgende:

STEL: AMPUTATIE LEIDT TOT STIJGING MARKT-
WAARDE VAN DE BEDELAAR

- WANNEER STOP DE BEDELAAR EEN BEDELAAR
TE ZIJN?

- TOT WELKE PUNT KUN JE DE BEDELAAR REDUCEREN?

MOTIVEER:

Jilles Flinterman   Wat een merkwaardige vragen...

Professor komt op.

Professor   Leg die kaartjes maar weg, dat is niet zo belangrijk, daar komen we nog wel een keertje op, als we tijd over hebben.

Jilles Flinterman   Wat is dat dan?

Professor   Oh, dat zijn de zogenaamde 'gedragingen in de openbare ruimte'.

Jilles Flinterman   Wat moet je daarmee doen, met die kaartjes?

Professor   Het is een techniek, om te toetsen of je wel voldoende geconditioneerd bent. Indien je dat niet bent heb je een motief nodig. Bijvoorbeeld, als je in de trein náást iemand gaat zitten terwijl er zat plek is, is je motief: 'ik leer graag mensen kennen'.

Jilles Flinterman   Ah, ja. Ja.

Professor   Daarvoor zijn deze kaartjes, om de afwijking *per* situatie in kaart te brengen. Maar ik geloof daar niet zo in. Het zijn maar methodes. Sommige van mijn collega's zweren erbij. Ikzelf denk: elk mens is toch in principe weer helemaal anders, nietwaar?

Professor smeert zijn handen in.

Professor   Ik bedoel, waarom zijn wij hier om te beginnen bij elkaar? Als er een standaard formule zou bestaan was ik alvast niet nodig geweest.

Jilles Flinterman   Oh, dat weet ik niet hoor.

Professor   Ikzelf geloof alleen in de *diepere* betekenis. In datgene wat daar weer *onder* ligt. Daar hebben wij het over, als je begrijpt wat ik bedoel.

Jilles Flinterman Begrepen?

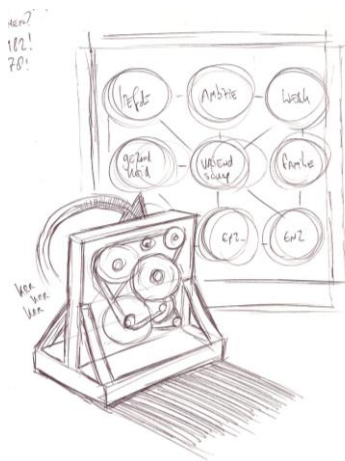
Professor Als we maar diep genoeg graven zijn we ook zo weer klaar, nietwaar?

Jilles Flinterman Graven?

Professor Vertrouw er maar op, en geef die kaartjes maar aan mij.

Jilles Flinterman En dit hier?

Op het bureau staat een instrument dat eruit ziet als een eigen uitvinding. Het is vervaardigd van hout, en ziet er ongeveer zo uit:

Professor Oh dat, dat is een machientje waar ik mee bezig ben geweest. Het is nog niet helemaal af.

Jilles Flinterman Mag ik er eens aan draaien?

Professor Je mag er best eens aan draaien maar het is nog niet af, zoals ik al zei.

Jilles Flinterman Wat is het dan?

Professor Het is een beetje moeilijk uit te leggen (*aarzelt even*) ik ben er heilig van overtuigd dat alles samenhangt, als je maar breed genoeg kijkt. Het lukt alleen niemand de *werkelijke* sleutel te vinden. Nu ja, ik ben zo wat aan het klooiën geweest. Het mag geen naam hebben.

Jilles Flinterman U hoeft niet zo bescheiden te zijn.

Professor Kijk, dit wielje hier staat voor ambitie. Deze is werk. Dit hier is liefde. Dit is tijd. Dit is je gezondheid. Dit is vriendschap, en dat soort dingen. Dit is je familie. Dit zijn alle cycli zoals ze voor ieder mens gelden. Het is nu zaak de juiste *afstelling* te vinden. Als je eraan draait zie je ze allemaal tegelijk bewegen. Aan mij de taak de afstelling zo te maken dat het algemeen geldig wordt. Het zijn allemaal algoritmen, zie je? Elke cirkel maakt een kleine én grotere beweging. Het maakt niet uit vanwaar je begint of waar je instapt, het 'ik' maakt sowieso de hele reis.

Het ding loopt hopeloos vast.

Professor   Het staat nog in de kinderschoenen natuurlijk.

Jilles Flinterman   Ik snap er niet zoveel van.

Professor   Hm (*probeert het te herstellen en gaat er helemaal in op*)

Jilles Flinterman   Misschien moet je –

Jilles Flinterman probeert hem te helpen waardoor de professor uit zijn concentratie raakt.

Professor   Goed, laten we beginnen.

Jilles Flinterman   Beginnen?

Professor   Zo (*leest op zijn dossier*) 'Jilles Flinterman'.

Jilles Flinterman   Sorry?

Professor   Dat staat hier.

Jilles Flinterman   Sorry?

Professor   Dat is je naam.

Jilles Flinterman   Ehm –

Professor   Zo heet je. Naar de buitenwereld. Qua namen.

Jilles Flinterman   Hoe?

Professor   Jilles Flinterman.

Jilles Flinterman   Jilles Flinterman.

Professor   Jilles Flinterman.

Jilles Flinterman   Want wat is daarmee?

Professor   Als je het begrijpt zeg je: ja.

Jilles Flinterman   Ah ja. Ja.

Professor   En als je het niet begrijpt zeg je –

Jilles Flinterman   Nee.

Professor   Nee!

Jilles Flinterman   Niet?

Professor Dan zeg je ook ja!

Jilles Flinterman Ah. Aha. Ehm. Ah. Ja.

Professor Snap je?

Jilles Flinterman Ja. Ja, ja, ja.

Professor Dus ik zeg: aangenaam (*geeft hand*)

Jilles Flinterman Ja, ja. Zéker. Zeker.

Professor Aangenaam... hoe heet je?

Jilles Flinterman Qua namen?

Professor Ja.

Jilles Flinterman Jilles Flinterman.

Professor Goed! Heel goed. Heb je het tot dusver begrepen?

Jilles Flinterman Ja.

Professor Hoe weet ik zeker dat je het ook écht hebt begrepen?

Jilles Flinterman Want waarom moet ik het begrijpen?

Professor Je zult toch een keertje terug moeten.

Jilles Flinterman Terug?

Professor Naar buiten. De wereld in. Daarom zitten we per slot van rekening hier.

Jilles Flinterman Oh, sorry. Moet ik gaan?

Professor (*lacht*) Je kunt natuurlijk niet zomaar deze ruimte verlaten.

Jilles Flinterman Moet ik weg? Moet ik terug?

Professor Niet zonder handvaten, enkele *tools* om te kunnen overleven.

Jilles Flinterman Want wat moet ik precies doen?

Professor Oh, doe maar rustig aan, een normaal mens leert de eerste, laten we zeggen, zestien jaar van zijn leven *elke* dag. Daarna trouwens nog altijd dagelijks, zij het minder dwingend, of zichtbaar, of gewoonweg minder veel, maar dat is logisch; dagen worden dwingender, beginnen zich te herhalen, het wordt wat vlakker allemaal, grijzer ook... (*dwaalt af*)

Jilles Flinterman Hoelang gaat dat duren?

Professor Maak je geen zorgen, ik doe alleen de update, de briefing; ik beperk me tot het meest urgente, het strikt noodzakelijke, het broodnodige.

Jilles Flinterman Als je alles drie keer herhaald zitten we hier nog wel even.

Professor Hier, zie je? Veel hoeft ik je niet uit te leggen, je reflexen zijn nagenoeg intact.

Jilles Flinterman Reflexen?

Professor Je automatische piloot. Dat wat je van nature doet.

Jilles Flinterman Ik snap het niet.

Professor Natuurlijk niet. Je hardware is aangetast, of nee, geformatteerd. Uitgewist. Van binnen ben je een lege huls, een ongeschreven blaadje.

Jilles Flinterman Geformatteerd?

Professor Een metafoor. Laat maar.

Jilles Flinterman Metafoor?

Professor Laat maar zei ik.

Jilles Flinterman Wat voor reflexen bedoelt u dan?

Professor ‘Cynisme’ gebruikte je net. Dat noem ik even een reflex. Je stelt vragen, allemaal reflex. Je weet, je voelt, je *neigt* intuïtief naar datgene wat je vaag ergens nog wel weet – als een kind dat honger heeft en een stuk plastic in zijn mond steekt. De intuïties zijn juist. Nagenoeg volledig intact. Aan mij de taak de context te scheppen om de intuïties in goede banen te leiden. Dat is niet zo ingewikkeld. Vertrouw er maar op. Binnen onafzienbare tijd staan we alweer buiten. Je bent slim genoeg, laat de rest maar aan mij over, dat is per slot van rekening mijn vak.

Jilles Flinterman ...cynisme?

Professor Niet de hele tijd blijven hangen op het eerste woordje! We zijn hier niet bij elkaar om woordjes te leren, wel?

Jilles Flinterman Want wat is dat, cynisme?

Professor Ik heb je nog niets over tijdsbesef verteld, niets over herhaling, niets over stijlfiguren... nu ja, volstrekt *niets* kortom. Wat je zegt is dus een cynisch reflex, en dat zegt weer iets over jouw persoonlijkheid vóór je dood. Wat trouwens logisch is, want een dertiger die er tussenuit piept moet een zeker pessimisme hebben gekoesterd. Dat zegt mij trouwens meteen welke stappen we allemaal over kunnen slaan.

Jilles Flinterman Is dat goed of is dat fout?

Professor Oh dat is uitstekend. Niet dat het uitmaakt, ik bedoel, wat maakt mij het uit waar we beginnen, zolang we maar meteen tot de kern komen. Laat het eerst maar even over je heen komen. Je reflexen deugen, neem dat maar van me aan (*test reflexen van knie*) zie je? Allemaal in orde (*en kruis*) check, dubbel check, allemaal okee... oh, *by the way*, je familie is overleden (*geen reactie*) juist. Dat dacht ik al.

Jilles Flinterman Is er iets mis?

Professor Ja, heel je familie is dood (*geen reactie*) De pijp uit (*geen reactie*) Gestorven. Finito. Schluss. Tot stof verworpen. Uitgevaagd. Sorry. Ik zit te zeveren. Natuurlijk is je familie niet dood. Het was maar een grapje (*geen reactie*) We moeten nog wel een beetje aan je emoties werken.

Jilles Flinterman Had ik iets moeten zeggen?

Professor Oh, nee, nee.

Jilles Flinterman Oh, okee.

Professor Kijk, je reactie is prima. De meeste mensen voelen niet zoveel. Je moet alleen weten dat het niet sociaal geaccepteerd is niet te *reageren* – fysiek bedoel ik. Je moet je emoties *tonen*. Niet gevreesd, daar zijn truken voor. Grofweg heb je er twee: vrolijk, en bedroefd. Je hebt er natuurlijk veel meer, angst enzo, maar dat merk je vanzelf. Als je bang bent ben je bang.

Jilles Flinterman Ja.

Professor Maar vrolijk en bedroefd moet je *leren*. Want het wordt niet geaccepteerd deze niet te tonen. Iemand die nooit bedroefd is – zodra er bijvoorbeeld iemand is gestorven – valt op. Die valt uit de toon en moet in de gaten gehouden worden. En iemand die nooit vrolijk is, die is ronduit gediskwalificeerd.

Jilles Flinterman Hoe doe ik dat dan?

Professor Je hebt lachen, en je hebt huilen. Beiden zijn vrij eenvoudig en komen op hetzelfde neer. Het gaat erom kleine stootjes lucht te gebruiken, bij huilen gaan die naar binnen en bij lachen naar buiten (*doet voor*) zie je? Dat is de techniek, het is vrij eenvoudig. Het andere dat je moet onthouden is je kin: bij verdrietig is dat een klein beetje omlaag (*doet voor*) en bij vrolijk is dat een minimale fractie omhoog. De rest van je lichaam schokt vanzelf mee. Zie je? Dat gaat allemaal vanzelf. Zolang je dat stootje lucht maar doet, dan zit je eigenlijk altijd wel min of meer juist.

Jilles Flinterman (*doet na*) zo?

Professor Ja! Uitstekend. Heel goed. (*slaat een pagina om*) Tot zover de emoties.

Jilles Flinterman   Zijn dat *alle* emoties?

Professor   De rest geloof ik allemaal wel (*laat hem schrikken*) Zie je? Dik in orde allemaal.

De professor en Jilles Flinterman lachen.

Professor   Genoeg gelachen.

Jilles Flinterman   (*serius*) Ja.

Professor   Laten we terug gaan naar het begin. Wat brengt ons hier?

Jilles Flinterman   Oe. Goeie vraag.

Professor   Als je hier bent was je dood. Dat is niet de bedoeling.

Jilles Flinterman   Waarom niet?

Professor   Dat is gewoon zo.

Jilles Flinterman   En wat als ik dat zou willen snappen?

Professor   Dit is het begin. Je moet het *aannemen*. Het begint bij een aanname.

Jilles Flinterman   Net als het einde.

Professor   Dat ligt er maar aan van welke kant je het bekijkt.

Jilles Flinterman   Wat is wél de bedoeling?

Professor   Te leven.

Jilles Flinterman   Te leven is ‘de bedoeling’ en dood niet.

Professor   Precies!

Jilles Flinterman   Maar *waarom*?

Professor   Dieper dan dat gaat het helaas niet.

Jilles Flinterman   Of u *weet* het niet.

Professor   Ik ben de beste die er te krijgen is, mocht je daar soms iets van denken.

Jilles Flinterman   En wanneer is het klaar?

Professor   Dat is aan jou, als je er klaar voor bent ben je klaar. Dat mag je helemaal zelf bepalen.

Jilles Flinterman Zullen we dan iets gaan doen?

Professor Okee, okee. Laat ons even helemaal bij het begin beginnen.

De professor begint op een nieuw vel van de flap-over.

Professor Dit is de aarde. Daar woon jij. Iedereen woont ergens anders. De aarde staat er voor de mensheid nogal beroerd voor. Het grootste probleem is de populatie. De hele planeet barst van de mensen zoals jij. Dat heet: overbevolking. Je bent geboren en sindsdien zit je met het leven opgescheept.

Jilles Flinterman Want waar ben ik dan precies?

Professor Jij woont hier (*Nederland*) Door handelsinstinct, onderdrukking en diefstal is het de mensen *hier* gelukt aanzienlijke rijkdom te vergaren en in grote welvaart te leven. Dat is uniek: hooguit een paar procent van de wereldbevolking leeft op een vergelijkbare schaal. Europeanen zijn naar *hier* gegaan (*Amerika*) om de nieuwe wereld te stichten. Inmiddels is *dat* deel uitgegroeid tot de *grootste* wereldmacht. Maar straks heeft Azië Europa én Amerika ingehaald. Dat is economisch gezien een bedreiging. Maar niet gevreesd: Amerika houdt vooralsnog de hele wereld onder schot met wapens die niemand mag hebben behalve zij, en die met één druk op de rode knop de wereld in zijn geheel kunnen vernietigen.

Jilles Flinterman Oei.

Professor Echter, Amerika's macht neemt af door ongekende uitgaven aan oorlogvoering. Oorlog gaat om olie. Alles draait om olie. Dankzij olie loopt de wereld gesmeerd. Alles is handel, handel is transport, transport is olie, snap je? *Alles* is uit te drukken in hoeveelheden olie. Heb je olie dan heb je geld.

Jilles Flinterman Ja. Ja. Ja.

Professor Maar degene met de *meeste* olie heeft een *andere* religie. Dat maakt dat globaal ook een andere indeling geldt: van religies. Zou je daar een tekeningetje van maken dan ziet dat er ongeveer zo uit.

De professor laat een nieuwe tekening zien. Jilles snapt er niet zoveel van.

Professor En zo zit de situatie momenteel op slot. Dit is de status-quo. Goed. Dan nu de bedreigingen.

De professor laat een nieuwe tekening zien.

Professor Beurtelings worden we getroffen door natuurrampen, en elkaar. Je hebt aardbevingen, overstromingen, Tsunami's, vulkaanuitbarstingen, epidemieën, ziekten, giframpen, ontploffingen, terreur, oorlog, plagen, tegenvallende seizoenen trouwens. Ook worden we bedreigd door criminaliteit, verkrachting, moord, hiv, kanker, pedofilie –

Jilles Flinterman   Allemaal?

Professor   ...oceanen worden leeggevist. Vuil wordt gedumpt. Er drijft een hoeveelheid plastic in de oceaan ter grote van Texas –

Jilles Flinterman   Hoe groot is Texas?

Professor   Enórm.

Jilles Flinterman   Jee.

Professor   Ja. Het regenwoud is verdwenen. Diersoorten sterven uit. De uitstoot van co2 is te veel hoog. Vleesconsumptie zorgt voor de helft van alle uitstoot. Van sterfte is grootste oorzaak honger. De aarde warmt op. Dus wil men kernenergie. Dat is levensgevaarlijk. Er zijn al rampen geweest die desastreuze gevolgen hebben gehad. De gevolgen worden verzwegen. In de mens zitten honderden soorten gif.

Jilles Flinterman   Wat kunnen we doen?

Professor   Consumeren.

Jilles Flinterman   Helpt dat?

Professor   Voor geen meter.

De professor slaat een nieuwe pagina om.

Professor   Het enige alternatief is handelen. Nederland is een land van handelaars, dat mag je nooit vergeten.

Jilles Flinterman   Ik moet handelen?

Professor   Je zal iets moeten *verkopen*.

Jilles Flinterman   Wat moet ik verkopen?

Professor   Oh dat maakt niets uit. Alles kan worden verhandeld. Niemand zit erop te wachten. Zit daar niet teveel over in, zolang het maar verkoopt.

De professor laat wat statistieken zien.

Professor   Er is geen ziel ter wereld die niets te verkopen heeft.

Jilles Flinterman   Helemaal niemand?

Professor   Natuurlijk heb je wel mensen die niks verkopen. *Moeders* bijvoorbeeld, verkopen niks, die zorgen voor de kinderen. Maar in dat geval verkoopt haar *mán*.

Jilles Flinterman Ah ja.

Professor Of misschien verkopen ze allebei wel niks. Werken ze op de boerderij. Hebben ze een moestuintje waar ze van leven. Komt er af en toe iemand op bezoek. Ruilen ze wat voedingswaren... Maar verkopen zij dan écht niks?

Jilles Flinterman aarzelt om te antwoorden.

Professor Fout! Zij verkopen namelijk de *illusie* dat je niets hoeft te kopen. Want iedereen behalve zij verkoopt iets, snap je? Er valt niet aan te ontsnappen, zelf niet als je de uitzondering bent. Iedereen heeft zijn eigen handeltje. Punt uit. En als je geen eigen handeltje hebt werk je voor iemand met een handeltje. En als je samenwerkt met iemand, en diegene heeft ook geen handeltje, dan werk je waarschijnlijk voor iemand anders, iemand met zoveel mensen onder zich dat je nauwelijks meer ziet dat hij degene is waarvoor je werkt. En in dat geval kun je er donder op zeggen dat hij een *enorm* handeltje heeft. Natuurlijk zijn er ook genoeg mensen zónder handeltje. Maar dat zijn altijd mensen die *stiekem toch* een handeltje hebben, zoals doktoren. Doktoren, die pillen voorschrijven, die alles tezamen uiteindelijk *stiekem toch* weer deel uit maken van een *reusachtig* handeltje.

Jilles Flinterman Maar waarom zou je iets moeten verkopen?

Professor Je moet toch eten?

Jilles Flinterman (*denkt*) Ik denk het.

Professor Nou dan!

Jilles Flinterman Dan eet je toch gewoon?

Professor En hoe dacht meneer hier aan dat eten te kunnen komen?

Jilles Flinterman Kun je dat niet gewoon pakken en in je mond stoppen?

Professor Als je het geld had...

Jilles Flinterman (*het kwartje valt*) ah!

Professor Voila.

Jilles Flinterman En hoe kom ik aan dat geld?

Professor Handelen!

Jilles Flinterman Hoe handel ik?

Professor Ofwel *heb* je een handel, bijvoorbeeld in, ik noem maar wat, theelichtjes, ofwel handel je voor iemand anders. Dan doe je bijvoorbeeld de afwas. Ook een heilzame handeling trouwens.

Jilles Flinterman En dan krijg je dat geld?

Professor Niet te snel. Je krijgt alleen wat hogere getallen.

Jilles Flinterman Hogere getallen?

Professor Dit is heel belangrijk: geld is een afspraak. Daarom is het een illusie. Geld bestaat niet echt, het bestaat alleen in een parallelle wereld. Maar als iedereen dit zou snappen slaat de wereld over de kop. Daarom is er altijd een hoeveelheid papieren geld, zodat je jezelf voor de gek kan blijven houden. Maar dit is maar drie procent van de hoeveelheid geld die we zeggen te hebben, en die er *eigenlijk* niet is.

Jilles Flinterman Ik snap het niet.

Professor Niemand snapt dit! Daarom hebben we ook afgesproken om ons er allemaal aan te houden! Het is niet meer terug te draaien! Iedereen heeft een vast getal, dat is 'je geld', dat is een digitaal getal in een abstracte, niet bestaande ruimte. Als iedereen dat getal zou omzetten in papier is de wereld failliet.

Jilles Flinterman En dan?

Professor Oh, maak je niet druk, dat zal niet gebeuren, zolang de hoeveelheid geld maar lijkt te groeien. En het moet wel groeien, want het is een illusie dus we kunnen er *alles* mee doen wat we maar willen.

Jilles Flinterman Hoe laat je het groeien?

Professor Gokken! Geld moet rollen. Je moet dat rollen manipuleren. Als je daaraan niet meedoet ben je af. Als je stilstaat ben je af. Als je niet groeit ben je af. Als je groei niet groeit ben je ook af. Gokken tot je af bent; dát is de markt.

Jilles Flinterman Heb je geen voorbeeld?

Professor Ik zeg je: jij wil dit hebben.

Jilles Flinterman Okee.

Professor Maar dat wil je helemaal niet!

Jilles Flinterman Jawel.

Professor Zie je? Zo werkt het, ik zeg *jou* wat *jij* wil hebben.

Jilles Flinterman Ah, ja.

Professor Want wil je het hebben?

- Jilles Flinterman Graag.
- Professor Nee, juist niet!
- Jilles Flinterman Oh, okee.
- Professor Niet de vraag maar het *aanbod* dicteert (*discreet*) Iedereen denkt dat het andersom is. Dat is niet zo. Dat komt omdat de handel noodzakelijk is om te overleven. Je zult dus wel iets *moeten* bedenken, want anders overleef je het niet. Iedereen is met elkaar aan het wedijveren in vondsten. Sommigen handelen in eten, producten, slapen, sex: primaire behoeften. En voor alle anderen geldt dat je een vondst zal moeten hebben. Als je iets vindt waarvan je iedereen kan overtuigen dat die het wil hebben, heb je beet. Want de handelaar creëert de vraag. De vraag is altijd een uitzondering, het exces. De markt is een opeenvolging van excessen. De uitzonderingen buitelen over elkaar heen.
- Jilles Flinterman Hoe doe je dat dan?
- Professor Je kunt het beste sámen handelen. Dat noemen we bedrijven. Maar als je een bedrijf wil zijn dat kan overleven moet je groeien. Als je niet groeit ga je failliet. Dus moet je gokken, en ga je naar de beurs. Alleen degene die snel groeit komt niet stil te staan. Je moet dus zo snel mogelijk groeien. Als je daaraan niet meedoet val je om. Eigenlijk val je *altijd* om, tenzij je snel groeit. Om snel te groeien is er maar één mogelijkheid: lenen. Lenen kan van de bank.
- Climax van de hele hypothese, de professor voelt een victorie aankomen.*
- Professor En daarom (*omcirkelt deze mededeling*) beheersen *banken* de markt, en sinds de markt de wereld behelst beheersen *banken* de wereld en is het leven een gok.
- Het duizelt Jilles Flinterman. Professor klapt de flap-over terug.*
- Jilles Flinterman En die banken dan, wat is dan hun handeltje?
- Professor Goede vraag Jilles Flinterman! Zij verkopen de *illusie* van geld. En om deze illusie in stand te houden moet deze illusie groeien, en daarom wordt er gegokt: om de illusie aan de gedachten aan niet bestaand geld flexibel en rekbaar te krijgen, zodat het kan groeien!
- Jilles Flinterman En wanneer gaat het fout?
- Professor Bij de uitzondering. De uitzondering creëert angst. En omdat iedereen handelaar is en elke handelaar gedoemd is een uitzondering te vinden zal de samenleving meer en meer angstig worden. Het gaat fout zodra die twee lijnen elkaar inhalen.
- Jilles Flinterman Het gaat dus sowieso fout.

Professor Ja.

Jilles Flinterman En wat is dan *mijn*, ehm, ‘handel’, als ik vragen mag?

Professor Oh, jij? (*proest, herneemt zich*) Jij bent ‘acteur’.

Jilles Flinterman Sorry?

Professor Jij ‘acteert’.

Jilles Flinterman Tegen de bedreigingen?

Professor Geen idee, misschien. Misschien geloof je dat. Misschien geloof je dat het uiteindelijk helpt tegen die bedreigingen. Dat moet je zelf maar overwegen. Dat kan elke dag anders zijn.

Jilles Flinterman Maar in ieder geval acteer ik. Om te helpen.

Professor Om te *overleven*.

Jilles Flinterman Is het belangrijk werk?

Professor Oh, de toneelwereld is momenteel volstrekt kut. Je kunt wel stellen dat het een soort *survival* is. Je hebt de commerciële initiatieven. Al het kleine of authentieke is verdwenen. Je kunt wel stellen dat daarmee het toneel zowat tot stilstand is gekomen. Toneel heeft altijd zijn weg wel gevonden. Maar voor jou als mens is dat volstrekt kut. Je moet klussen aannemen. Maar daarvoor moet je enthousiast zijn. Maar ja, het is kut. Audities zijn een ramp. Je kunt niet weigeren. Sommige van je collega’s zijn diep gezakt, vrouwen zijn zowat halve hoeren geworden. Nee zeggen is uitgesloten. Om de zoveel dagen zal je jezelf weer ergens anders moeten bewijzen. Om de andere dag is er een auditie. Om de tweede week moet je een gesprek aangaan met iemand die totaal kut is maar die nu eenmaal op de goede plek zit, en dan moet je doen alsof je dom bent, want anders floep je er nog zomaar iets uit wat waar is, en daar zit niemand op te wachten. Elke dag is er stress, moet je een mailtje sturen, een formuliertje invullen, een bestandje maken, een foto’tje uploaden, een telefoontje plegen. Elke dag denk je dat je de volgende maand niks te eten hebt. Elke keer dat je de hele riedel papierwerk hebt doorspits denk je: nou ja, dat is alvast ook voor de volgende keer. Maar elke keer is dat hele systeem verandert. Daardoor mis je werk. Loop je geld mis. En maak je een fout, wat je onherroepelijk doet, want de systemen spreken elkaar tegen. Dat alles zou nog okee zijn als je erover mocht klagen. Maar dat is nu net het hele probleem: de buitenwereld snapt hier geen zak van. Je zou nog prima functioneren als het móést. Maar je moet juist uitstralen dat je het wil. Maar je wil het niet. Klagen is uitgesloten. Je wil het moeten. Je wil kunnen zeggen: ‘ik vind het ook een kutfilm, maar het *moet*. Ik wil het ook niet maar ik moet mijzelf weer eens met kippendarmen insmeren in die-en-die scene, omdat Jan Fabre nu eenmaal naast begenadigd regisseur gewoon een ouwe geile viezerik is’. Je kan het niet zeggen, want dan heb je ook volgend jaar geen werk. Je moet ze allemaal *leuk* vinden, *allemaal*. Het probleem is, je *vindt* ze

niet allemaal leuk. En we denken ook nog dat we er zelf voor hebben gekozen. En dat is ook zo, maar dan vergeet je dat je eigenlijk geen keus hebt. De keus is: meedoen of niet. Terwijl iedereen denkt dat de keus is: dit of iets anders. Er is niks anders. Er is alleen dit. Dit is er niet zomaar. Dat is ontstaan uit druk. Die druk wordt uitgeoefend door mensen met macht. Dat is voor een buitenstaander alleen niet zichtbaar. Maar elke vrouw die tegen zijn zin naakt op toneel staat en zegt dat ze dat uit artistiek oogpunt begrijpt is in wezen een soort hoer, gevangen in een systeem dat haar uit aan het buiten is.

- Jilles Flinterman En dat vind ik verkeerd.
- Professor Oh nee, dat vind je volstrekt leuk.
- Jilles Flinterman Ah. Dat is dan in elk geval gemakkelijk.
- Professor Integendeel. Het is verschrikkelijk.
- Jilles Flinterman Waarom vind ik het dan leuk?
- Professor Je *moet* het leuk vinden.
- Jilles Flinterman Dus er zijn eindeloos veel 'bedreigingen' en het enige dat ik daar tegen doe is 'acteren' in een 'toneelwereld' die 'kut' is en dat vind ik 'leuk' omdat dat 'moet'?
- Professor We boeken progressie.
- Jilles Flinterman Dat is beter dan niets.
- Professor Maak je geen enkele illusie.
- Jilles Flinterman Ik bedoel, ik doe tenminste iets.
- Pauze.*
- Professor Je hebt een zekere aandrang, een drift, een auto-pilot. Die leidt je niet zomaar om de tuin. Ik wil je feestje niet verpesten natuurlijk.
- Jilles Flinterman Wat bedoelt u daarmee?
- Professor Die aandrang, die is natuurlijk leidend. Ik zeg het je maar alvast.
- Jilles Flinterman Wat moet ik me daarbij voorstellen?
- Professor In je hoofd zit een computertje. Een scanner. Een feilloos functionerende detector met een uitmuntende smaak die precies op je voor- en afkeuren staat ingesteld. Alleen al een eenvoudige wandeling over straat is voor de onoplettende man een eindeloze afleiding. Om de paar seconden constateer je vlees van voorkeur, zelfs als je weet dat het volkomen onbereikbaar is.

Jilles Flinterman   Moet u weer per se zo cryptisch zijn?

Professor   *Elke* volwassen man wil boven alles, ehm, ‘penetreren’.

Jilles Flinterman   Dat snap ik niet.

Professor   Dit is meestal het lastige gedeelte, vandaar dat ik het nog maar even zeg. Het verlangen naar de geslachtsdaad is onomkeerbaar en vrijwel altijd tot op zekere hoogte vertegenwoordigd.

Jilles Flinterman   Ai. Dat is onhandig.

Professor   Op zich is dat niet zo heel erg handig inderdaad.

Jilles Flinterman   En hoe doe ik dat dan?

Professor   Oh, het is totaal niet gezegd dat het zomaar zou lukken, dat is nu net het hele probleem. Daarom is het ook relatief groot vertegenwoordigd.

Jilles Flinterman   En kan dan daar niet gewoon iets voor worden bedacht?

Professor   Kijk, in de weg staan: 1. principes, en 2. mogelijkheden. Iedereen heeft een zoemer, en als die afgaat is het gedaan. Dan sta ik niet voor de gevolgen in. Maar: met elke ejaculatie *reset* je deze zoemer. Met stip de aller gemakkelijkste oplossing zou natuurlijk zijn: prostitutie. Maar tegelijk is dat de moeilijkste (in verband met die principes), want dat is natuurlijk ‘not done’. Kijk, daar ben zelfs *ik* op tegen, en ik ben nog wel een *man*. Nu goed, ik ben natuurlijk niet *helemaal* tegen, als ik wanhopig ben bedoel ik dan. Niet dat ik dat ben hoor, in principe ben ik tegen. Maar vooral vrouwen zijn tegen gebruik van hoeren. En terecht trouwens, de meeste vrouwen zijn hoeren (*berstelt zich*) Andersom bedoel ik dat, de meeste hoeren zijn vrouwen. Maar goed, hoe meer de hoop vervlakt, of hoe meer je vervalt tot wanhoop, des te groter is de kans op het laten vallen van enkele van de meest hardnekkige principes. Want uiteindelijk zal elke man steeds opnieuw *moeten* resetten, zijn hele verdere lange leven lang. Daarmee vat je zo ongeveer de allergrootste tragiek van de algehele mensheid wel zo’n beetje samen, en daarom is dat belangrijk om te weten: *reset die zoemer*.

Jilles Flinterman   En is daar helemaal niets tegen te beginnen?

Professor   Daar is wel wat aan te doen, maar dat leidt onherroepelijk tot verslaving.

Jilles Flinterman   De staat van de wereld is rampzalig. Dus ik moet *handelen*. En als ik handel komt die ambitie in conflict met de wil tot penetreren. Zodat je om de zoveel tijd de ‘zoemer’ moet ‘resetten’... heb ik het tot hier allemaal begrepen?

Professor   (*komt tot zelfinzicht*) We maken sprongen.

Jilles Flinterman   Ik wil dat denk ik niet.

Professor Ondenikbaar.

Jilles Flinterman Ik kan dat toch gewoon niet willen?

Professor Onmogelijk.

Jilles Flinterman Je zegt: je moet handelen. En je geeft voorbeelden van mensen die *niet* handelen. Er zijn steeds twee mogelijkheden.

Professor Ja, maar dat is omdat er *eigenlijk* steeds maar één mogelijkheid is. Namelijk de enige.

Jilles Flinterman Waarom ben ik er eigenlijk tussenuit gepiept? Waarom móét ik terug?

Professor Twijfel je soms aan wat ik je hier allemaal sta te vertellen?

Jilles Flinterman Nee nee, helemaal niet, maar ik dacht –

Professor Twijfel je aan mijn capaciteiten?

Jilles Flinterman Ik dacht alleen, we proberen het toch *opnieuw*?

Professor Je spreekt me dus tegen.

Jilles Flinterman Ik kan het ditmaal toch gewoon *anders* doen?

Professor Misschien moet je het dan zelf maar uitzoeken, als je het zo goed weet.

Jilles Flinterman Nee, ik vind het juist reuze interessant, wat u allemaal zegt.

Professor Iedereen denkt het helemaal zelf te kunnen. En misschien is dat trouwens ook wel zo. Misschien heb *ik* het allemaal wel weer fout.

Jilles Flinterman Nou nee, maar ik –

Professor Waarom vraag je het dan aan *mij*?

Jilles Flinterman Wat kunnen we eraan doen? Dat was het enige dat ik wilde weten.

Professor Ach, als professor stel ik ook helemaal niks voor. Ik doe maar wat. Mijn technieken zijn omstreden, voor zover ik al een techniek heb. Je hebt ook *anderen*, en die hebben ervoor *geleerd*. Het punt is alleen, ik vertrouw die anderen dan weer voor geen meter. Terwijl, ik vind mijn eigen methodes juist veel beter. Snap je? Uiteindelijk doet iedereen maar wat ‘m ingegeven wordt. Zo denkt eigenlijk iedereen dat hijzelf goed doet, en de ander verkeerd. Intussen bereikt iedereen een status, bijvoorbeeld professor, en dat ben je dan. *Ik ben professor*. Anderen die geen professor zijn hebben misschien veel betere redenen professor te zijn, of zijn veel geschikter. Alleen, zij zijn het dan weer niet. Als zij nu zeggen: ik ben een betere professor, dan gelooft niemand dat, want ze zijn het niet, snap je?

Jilles Flinterman weet niet wat bij hier nu weer op moet zeggen.

Professor   Sorry. Ik doe dit al een tijdje. En ach, misschien ligt het ook allemaal wel aan mij. Ik wil gewoon dat je het écht wil weten, snap je? Want anders weet ik niet waar ik het allemaal voor doe.

De professor krijgt een ingeving en pakt een apparaat.

Professor   Dit mag ik eigenlijk niet doen.

Jilles Flinterman   Wat is dat?

Professor   Dat is een memorecorder. Dit is volstrekt verboden, okee?

Jilles Flinterman   Is dat niet gevaarlijk?

Professor   Dit is je eigen stem. We hebben opnames van wat eerdere flarden weten te bemachtigen. Het is niet de bedoeling dat je dit hoort.

Jilles Flinterman   Moet ik het horen?

Professor   Ik heb dit van te voren geluisterd. Het is erg treffend. Als je het echt niet wil mag je natuurlijk 'nee' zeggen.

Jilles Flinterman   Hebt u van te voren hele opnames van mij zitten beluisteren?!

Professor   Denk jij soms dat ik geen voorwerk doe?

Jilles Flinterman   Ik vind het een gek idee.

Professor   Wil je het nou horen of niet?

De recorder wordt aangezet, we horen een oude krakende piepstem, zoals op een grammofoon. Een stem zingt een liefdesliedje. Er is bijna niets van te verstaan.

Professor   Je schijnt het ooit in een grijs verleden voor ene 'Eveline' te hebben gemaakt. Het nummer is nooit bij dame in kwestie terecht gekomen.

Jilles Flinterman   O?

Professor   Ach, de vrouw... (*droom een beetje weg*)

Jilles Flinterman   Wat is daarmee?

Professor   Niets! Laat ook maar.

Jilles Flinterman   Nee, nou wil ik het weten ook.

De professor haalt drank en sigaretten.

Professor   Ik ga trouwens wederom buiten mijn boekje hier, dat je het even weet.

Jilles Flinterman   Oh, ik hoef niet zoveel, dank je.

Professor   Eigenlijk zou je ervan af moeten blijven.

Jilles Flinterman   Gadverdamme, wat is dit voor spul?

Professor   Oh excuses, nee ik had het over de vrouw.

Neemt een stevige slok.

Jilles Flinterman   De *vrouw*?

Professor   Het heeft ook allemaal geen zin.

Jilles Flinterman   Want men verlangt naar een vrouw, is dat het?

Professor   Men verlangt naar het stilstaande plaatje van een tropisch eiland.

Jilles Flinterman   Een wát?

Professor   Een stilstaand plaatje van een tropisch eiland.

Jilles Flinterman   Een stilstaand plaatje van een tropisch eiland.

Professor   Dat kan van alles zijn. Het plaatje is symbool voor datgene wat men wil.

Jilles Flinterman   Dus het mag ook iets anders zijn.

Professor   Het mag voor mijn part een stofzuiger zijn. Het is vooral dat het plaatje *stilstaat*, als een foto. Het is gestold verlangen.

Jilles Flinterman   Want je bent op zoek naar een vrouw?

Professor   Zeg laat mij er alsjeblieft buiten!

Jilles flinterman   Mag ik trouwens nog een beetje van dat spul?

Professor   Je wordt geboren en bent meteen al schuldig. Maar wat kan je? Volstrekt niets! Je hele leven wordt je achtervolgt door schuld. De wereld wordt je opgedrongen. De eerste aantal jaren wordt je vol verwachtingen gestopt. Dan op een zeker moment vindt daar een omslag plaats. Ongemerkt wordt er ineens héél véél van je verwacht. Maar je hebt geen idee. Ineens moet je voldoen. Maar wat precies, ja daar moet je maar een beetje naar raden. Daar kom je pas achter als je iets niet goed doet. Het leven is een mijnenveld en de verwachtingen vliegen je om de oren.

Jilles Flinterman   Nee, precies.

Professor   Totdat je een meisje ziet.

Jilles Flinterman Je hebt een meisje gezien?

Professor Hou mij erbuiten, heb ik toch gezegd?

Jilles Flinterman Ik snap er niet zoveel meer van. We waren bij penetratie, ambitie, acteren... en ineens is er een meisje, want daar draait het allemaal om?

Professor Okee, sorry, ik ga te snel, excuus, opnieuw.

De professor klimt overeind en probeert de flap-over te herintegreren in het gesprek.

Professor Kijk. Dit is een gemiddeld gezin: vader, moeder, kinderen. Ook jij komt van zo'n gezin. Elk individu komt van zichzelf ook weer van zo'n gezin. Het ligt in de lijn der algehele verwachting dat ook jij ooit zo'n gezin zal moeten stichten.

Jilles Flinterman Dus iedereen moet een meisje uitkiezen?

Professor lacht.

Jilles Flinterman Wat is daar zo grappig aan?

Professor Je kunt toch niet zomaar iemand uitkiezen?

Jilles Flinterman Hoezo niet, je zegt dat iedereen een gezin moet stichten.

Professor Je denkt toch niet dat zoiets *kan*?

Jilles Flinterman Ik dacht, als het moet –

Professor Dacht je nu echt dat *precies* elke jongen *precies* een meisje kan vinden, en dat dát dan ongelogen altijd een schot in de roos zal zijn? Nee, dat moet je héél secuur en listig voorbereiden.

Jilles Flinterman Nou ja, als dat iedereen toch is gelukt?

Professor Dat lijkt misschien zo, omdat we *teruguit* denken. In wezen is het andersom. Kijk, hij bijvoorbeeld (*wijst aan op de flap-over*) heeft nooit een gezin gesticht. Dus hem kunnen we ook niet terugvinden in het heden via zijn nabestaanden. Zijn lijntje bestaat niet meer.

Jilles Flinterman Maar hoe doe je dat dan?

Professor Om te beginnen moet je een meisje in het vizier krijgen.

Jilles Flinterman En hoe kom je te weten om welk het meisje gaat?

Professor Je wordt verliefd.

Jilles Flinterman Hoe herken je haar?

Professor Ze is de leukste, de mooiste, de opvallendste –

Jilles Flinterman En daar word je verliefd op?

Professor Ja, maar dat is niet zo relevant, haar krijg je sowieso niet.

Jilles Flinterman Waarom word je er dan verliefd op?

Professor Zo gebeurt dat nu eenmaal.

Jilles Flinterman Dus wacht effe, je wordt altijd verliefd op het meisje dat je niet krijgt?

Professor En andersom.

Jilles Flinterman Is dat niet onhandig?

Professor Ik zei toch dat het lastig werd.

Jilles Flinterman Want hoe krijg je dan een meisje?

Professor Oh, dat gebeurt allemaal vrij willekeurig.

Jilles Flinterman Willekeurig??

Professor Niet gevreesd, het *voelt* als een schot in de roos. Je moet niet vergeten dat je te maken hebt met verplaatsing van tijd. Je ontmoet een willekeurig meisje op een specifiek moment, en denkt ineens: als ik toen niet op dat ene specifieke moment daar was geweest, dan had ik haar nooit ontmoet! Je vergeet intussen dat je alle andere momenten toevallig *geen* meisje bent tegen gekomen.

Jilles Flinterman Maar is dat niet raar, dat je een willekeurig meisje krijgt, en niet de leukste, de mooiste –

Professor Oh, dat maakt niet zoveel uit, het is toch nooit lang vol te houden.

Jilles Flinterman Waarom dan al die moeite?

Professor Het moeilijke is, de twee poppetjes moeten bij elkaar blijven. Vroeger had je daar best wel handige systemen voor, de kerk, het huwelijk, de eeuwigheidsbelofte. Tegenwoordig hou je ze nauwelijks meer bij elkaar. Er zijn gewoonweg teveel redenen om uit elkaar te gaan.

Jilles Flinterman En kun je dan geen *andere* uitzoeken?

Professor Beter kun je ‘het proberen’.

Jilles Flinterman Want wat moet je daar dan allemaal doen, om het vol te kunnen houden?

Professor Je moet *precies* doen wat zij van jou verwacht.

Jilles Flinterman Ah ja (*kleine stilte*) En hoe kom ik daar precies achter?

Professor Wees maar niet bang. Daar kom je niet achter.

Jilles Flinterman Kan je het me dan niet gewoon vertellen?

Professor Ik ken haar toch helemaal niet?

Jilles Flinterman Is dat dan niet min of meer bij iedereen hetzelfde?

Professor Dat is bij elke vrouw juist weer helemaal anders! Het enige dat je weet is dat het altijd precies het tegendeel is van hetgeen je voorstelt. Alles wat je zegt geeft haar een ingang aan datgene te denken wat ze aan je mist.

Jilles Flinterman Daar kunnen we het dan toch in alle eerlijkheid over hebben?

Professor Hoe eerlijker je bent, des te meer geef je haar de tools aan de andere kant van de boot te hangen. En des te meer groeit het wederzijds onbegrip, net zolang tot één van de twee explodeert. En dan krijg je ruzie.

Jilles Flinterman En wat als een van de twee gewoonweg gelijk heeft? Dan kan de ander dat toch gewoon onderkennen en is het toch klaar?

Professor Er is *altijd* een andere kant van de boot mogelijk. Probeer maar wat uit. Maakt niet uit. Roep maar wat.

Jilles Flinterman Ik wil daar even over denken.

Professor Het werkt het best als je meteen reageert.

Jilles Flinterman Oh maar dat kan ik niet, hoor.

Professor Daarom moet je het *juist* een keer proberen.

Jilles Flinterman Nee, ik kan echt even niks bedenken.

Professor Dan neem je iets willekeurigs.

Jilles Flinterman Je moet me niet zo pushen.

Professor Je krijgt juist alle ruimte die je wil.

Jilles Flinterman Ik klap ervan dicht.

Professor Dan doe je niet je best.

Jilles Flinterman Maar ik wil het juist *goed* doen.

Professor Het gaat niet om prestatie.

Jilles Flinterman   Maar ik wil er iets van leren.

Professor   Je leert er hoe dan ook van.

Jilles Flinterman   Dan hoef ik niet per se iets te zeggen.

Professor   Dus kun je net zo goed iets zeggen.

Jilles Flinterman   Vooruit dan maar.

Professor   Nou ja, het *hoeft* natuurlijk niet, als je *echt* niet wilt.

Jilles Flinterman   Nee, ik doe het al.

Professor   Je moet er wél achterstaan.

Jilles Flinterman   Ik sta er toch achter?

Professor   Waar wacht je dan nog op?

Jilles Flinterman   Ik wacht tot ik mag.

Professor   Je hoeft niet te mogen.

Jilles Flinterman   Wat moet ik dan.

Professor   Je moet wat je mag.

Jilles Flinterman schreeumt van frustratie.

Professor   Heel goed, je begint het te leren. Gooi het er maar uit.

Jilles Flinterman   Is het niet veel eenvoudiger te vertellen wat ik allemaal *niet* moet doen?

Professor   Het probleem is: zij wil *altijd* het omgekeerde van wat je doet.

Jilles Flinterman   Je doet het dus *altijd* fout?

Professor   Precies. Het enige dat je kan doen is de schade *beperken*. Het is hoe dan ook verkeerd. Kijk, samengevat zou je kunnen zeggen dat de truc is te weten wat zij wil, wat onmogelijk is. Dus wat je dan kan doen is, kiezen wat je zelf wil, en je erbij neerleggen dat *dát* 'm niet wordt. Zij vind het geweldig als je een offer maakt. Dat bedoel ik niet als belediging aan de vrouw. Er zit een stofje in de hersenen, en die zegt: 'het is niet goed'. Het maakt niet uit wat je kiest. Je moet niet denken: wat heb ik fout gedaan. Je moet weten dat het andersom ook fout was. Fout, dat zit in de dag, dat hangt in de lucht. En dat kun je als een sticker op elke situatie plakken. Noem eens iets? Om te oefenen?

Jilles Flinterman   Wat moet ik zeggen dan?

Professor Bedenk maar wat. Wat ga je doen?

Jilles Flinterman Oh, ik ga vanavond met vrienden –

Professor Ik had net bedacht een avondje alleen met jou... wat ga je doen?

Jilles Flinterman Oh ik wilde vanavond saampjes –

Professor Ik had net bedacht een avondje niet zo passief op bank, dat gehang de hele tijd... wat ga je doen?

Jilles Flinterman Oh ik dacht, ik vraag het eerst even aan jou.

Professor Ik had net bedacht dat jij eens een keer wat meer initiatief mag tonen... wat ga je doen?

Jilles Flinterman Ik heb iets bedacht!

Professor Hè, toch niet weer zo bedácht, ik wou nou gewoon eens een keer een avondje helemaal niks bedénken, gewoon een beetje saampjes... wat ga je doen?

Jilles Flinterman Ik weet het niet.

Professor Jij weet het ook nóóit!

Jilles Flinterman Zeg jij het maar, wat gaan we doen.

Professor Oh. Nu moet ik het zeker weer zeggen, moet ik het weer bepalen.

Jilles flinterman Nee, nee, zo bedoelde ik het niet.

Professor Oh jawel, jij wil gewoon de zaakjes weer op mij schuiven, maar zo werkt het natuurlijk niet.

Jilles Flinterman Ik wilde gewoon een beetje... lief zijn.

Professor Líéf??

Jilles Flinterman Lief, ja. Is dat soms verkeerd?

Professor Je vind me niet meer mooi, is dat het, je vind me niet aantrekkelijk.

Jilles Flinterman Is het altijd zo ingewikkeld?

Professor Ingewikkeld? Vind je mij ingewikkeld?

Jilles Flinterman Ik snap er niks meer van!

Professor Vroeger deed je nog je best...

Jilles Flinterman   Kunnen we niet besluiten ermee op te houden?

Professor   Oh, het ligt aan mij? Ligt het soms aan mij? Ligt het allemaal aan mij?

Jilles Flinterman   Zo bedoelde ik het niet, ik bedoel –

Professor   Hoe bedoelde je het dan?

Jilles Flinterman   ...

Professor   Ben je nu chagrijnig?

Jilles Flinterman   Nee hoor.

Professor   Zie je wel?

Jilles Flinterman   Nee zei ik!

Professor   Ik zie het toch aan je?

Jilles Flinterman   Ja nu wél ja.

Professor   Nou, dan hoeft je niet meteen weer zo tegen me te doen hoor. Ik vraag het maar.

Jilles Flinterman   Ik heb het begrepen. Het is onmogelijk. Kunnen we weer gewoon praten?

Professor   Vind je mij te dik?

Jilles Flinterman   Hallo? Kunnen we eruit stappen?

Professor   Nee. Het gaat altijd door.

Jilles Flinterman   Wat kunnen we er tegen beginnen?

Professor   Volstrekt niets.

Jilles Flinterman   We kunnen toch om te beginnen *eerlijk* tegen elkaar zijn hierover?

Professor   Oh, je kunt beter niet té eerlijk zijn. Al was het maar voor de kinderen.

Kleine stilte.

Jilles Flinterman   De wát?

Professor   Moet ik je nu werkelijk *alles* uitleggen?

Jilles Flinterman   Je bedoelt –

Professor   Dat is wel een beetje het hele doel ja: kinderen. Het stokje doorgeven.

Jilles Flinterman Heb ik *kinderen*?

Professor Geen idee. Maar zodra je kinderen hebt, en reken maar dat het een reële optie is, zullen ook deze kinderen moeten *overleven*, net als jij. Alleen moet niet *ik* maar *jij* daar zorg voor dragen.

Jilles flinterman *Ik?*

Professor Het zijn per slot van rekening *jouw* kinderen.

Jilles Flinterman Okee, dat snap ik wel ja.

Professor Dus wat ga je daaraan doen?

Jilles Flinterman Die moet ik dit natuurlijk allemaal vertellen!

Professor Ben je gek geworden? Dat zou onverantwoord zijn! Die moet je dit juist allemaal *verbloemen*.

Jilles Flinterman Verbloemen?

Professor In nevelen hullen, mystificeren, zo lang mogelijk uitstellen. Daarom moet je weten hoe de vork in de steel zit, om dat te kunnen *verzwijgen*.

Jilles Flinterman Dus ik vertel ze niets?

Professor Je vertelt ze vanalles.

Jilles Flinterman Ah ja.

Professor Sprookjes. Folklore. Verhalen. Er was eens een man, die vond een vrouw, ze leefden nog lang en gelukkig. Dat soort dingen. Wat wil je later worden, moet je ze vragen. Astronaut, zeggen ze dan. En dan denken ze tenminste tot hun twaalfde dat *dát kán*. Ongelofelijk, ik bedoel, er is in héél Nederland misschien één iemand in de honderd jaar die daadwerkelijk de ruimte in wordt geschoten, maar een op tien kinderen denkt astronaut te kunnen worden, zie je? Dat soort leugens, dat is goed, daar zet je maar op in. De man vindt een vrouw en ze leven nog lang en gelukkig. Zo moet je het ze vertellen.

Jilles Flinterman Want dat is niet zo?

Professor Ondenikbaar.

Jilles Flinterman De man en de vrouw leven niet lang en gelukkig?

Professor Niet voor zover ik weet nee, dat ligt niet in de lijn der mogelijkheden.

Jilles Flinterman Dan zie ik het hele punt van die kinderen niet.

Professor Dat je ze dat voor moet liegen. Dat is het hele punt.

Jilles Flinterman   Maar als het niet bestaat, hoe krijg je dan kinderen.

Professor   Geen flauw idee, die zijn er opeens. Je lette even niet op en poef! – daar zijn ze.

Jilles Flinterman   Als ‘lang’ niet bestaat, en ‘gelukkig’ niet, bestaan er ook geen kinderen. Als het wel bestaat bestaan ze wel, en kun je het vertellen. Het is een cirkel.

Professor   Wat weet jij nou van cirkels!

Jilles Flinterman   Volgens mij heb je zelf geen kinderen.

Professor   Ik heb er vier, als je het weten wil.

Jilles Flinterman   En een vrouw?

Professor   Wat zei ik nou net.

De professor schenkt zichzelf nog maar een borrel in.

Jilles Flinterman   Ik hou erover op.

Professor   Ach, het is ook allemaal de schuld van vrouwen.

Jilles Flinterman   Zou het niet kunnen dat het een beetje aan allebei ligt?

Professor   De vrouw met haar hoge standaarden... kijk, de man wil *haar*, dus de vrouw kan zeggen wat ze wil. En zij wil bijvoorbeeld: geluk.

Jilles Flinterman   Heb je dat zo ervaren?

Professor   Dat doet er niet toe! Het verschil is dit: de vrouw ziet een hertje en denkt: ah, wat zielig. Of: ah wat schattig. De man denkt: eten, en hij schiet dat hertje neer. Dat is precies het hele verschil.

Jilles Flinterman   Wat doet dat hertje ertoe?

Professor   Alles! De vrouw kan op televisie naar beelden van Afrika kijken, en niet veel later koopt ze allemaal van die schoenen, om te geven aan de eerste de beste Afrikaan die ze tegenkomt. Want zo is zij!

Jilles Flinterman   Hoe heette ze, als ik vragen mag?

Professor   Dat doet er niet toe zeg ik! Dat van die schoenen, dat doet ertoe! De man gaat naar Afrika en denkt: hoe kunnen wij dit Oplossen. De man denkt Groot. De man wil de Wereld Veranderen. Dat lukt natuurlijk voor geen Meter. En dan geeft hij het Op. En dan opent hij een Blikje Bier. De vrouw is daar niet mee bezig. Die koopt eerst allemaal van die kleren, en make-up, en gaat de stad in, om te shoppen... Die denkt: ik! wil! gelukkig! zijn! Zij gelooft in het geluk van een stilstaand plaatje, het ultieme

kodakmoment. Ze confisqueert de man, manipuleert hem naar een samenwoonsituatie, met allemaal dingetjes, en prulletjes, en dieetjes, en eet- drink- en slaapgewoonten waar je ja-en-amen op moet zeggen, en waar je *bakken* geld aan uitgeeft, terwijl jij, jij was nu juist bezig de Wereld te Veranderen, wat evengoed stompzinnig is, maar goed, dat alles ging nog *nét* goed, totdat zij dus ineens die beelden ziet, en voor je het weet sta je weer schoenen te brengen!

Jilles Flinterman   Zijn jullie écht naar Afrika gegaan om schoenen te brengen?

Professor   Ach het was ook eigenlijk wel leuk, het was best aardig, het was de tijd van mijn leven. Het is alvast beter, die paar schoenen, dan dat hele plan van de man dat altijd weer mislukt. Ik moet toegeven dat de vrouw dat altijd net iets beter aanpakt. Begin bij het kleine, zegt ze dan, begin bij dat wat je waar kan maken. Het is alleen totaal niet te rijmen met die hoge standaarden! Ik denk dan, als de wereld er zo rampzalig aan toe is, leef dan *zelf* op een kleinere schaal. Dat lijkt *mij* nou volstrekt logisch. Maar nee –

Jilles Flinterman   Omdat ze wil dat de man haar aantrekkelijk vindt. Anders doet hij haar weg. Ik snap dat juist wel. Omdat ze denkt te moeten voldoen aan *jouw* standaard van de vrouw.

Professor   Wat heeft dat er nou weer mee te maken!

Jilles Flinterman   Gewoon, dat ik het allemaal wel een beetje begin te snappen.

De professor staat op, wat een beetje intimiderend is.

Professor   Ga je nou aan de andere kant van de boot hangen? Ga je nou bijdehand doen enzo? Ga je nou ineens de slimme zijn?

Jilles Flinterman   Het is dus simpelweg onmogelijk.

Professor   Inderdaad, het is onmogelijk, dat zeg ik de hele tijd!

Jilles Flinterman   En je weet zeker dat je met alles rekening gehouden hebt?

Professor   Ja.

Jilles Flinterman   Of redeneer je nu vooral vanuit je *eigen* ervaring?

Professor   Dat heeft er niets mee te maken!

Jilles Flinterman   Volgens mij is het namelijk voor iedereen net even helemaal anders.

Professor   Wat weet jij daar nou weer van! Leven is ervaring!

Jilles Flinterman   Ik bedoel, als ik alles zo bij elkaar optel.

Professor   Het is onmogelijk, maar dat betekent niet dat je het op moet geven.

Jilles Flinterman Al heb jij dat zelf allang gedaan.

Professor Ik vind het prima, dat je er hoopvol instaat, dat moet ook, anders overleef je het niet. Ik wil alleen zeggen dat je er niet teveel van moet verwachten!

Jilles Flinterman Ik verwacht er juist een hele hoop van.

Professor Alsof je er voor niets tussenuit geknepen bent.

Jilles Flinterman Ja, laten we het daar eens over hebben.

Professor Dat gaat helaas niet.

Jilles Flinterman Jij propt me vol verplichtingen en beperkingen, en doet vervolgens doodleuk of het de eenvoudigste zaak van de wereld is mij daar simpelweg bij neer te leggen, maar volgens mij werkt het zo helemaal niet.

Professor Heel goed, engagement, betrokkenheid, daadkracht, de motor van ons dagelijks handelen.

Jilles Flinterman En als *ik* iets zeg doe je sowieso alsof het erbij hoort. Maar blijkbaar kan het ook *mis* gaan, want waarom anders ben ik er tussenuit gepiept?

Professor Als je dat zou weten zou je niet meer teruggaan!

Jilles Flinterman Wie zegt dat? Ik kan het ditmaal toch *anders* doen?

Professor Dat is het ‘m nu net, dat zegt iedereen elke keer opnieuw, alleen, we kunnen er niet aan ontsnappen, wat we ook proberen, het is elke keer *precies* hetzelfde.

Jilles Flinterman Ja, en als je daar een apparaatje voor bedenkt loopt die hopeloos vast.

Professor Die is nog niet af heb ik gezegd!

Jilles Flinterman *Jij* gelooft er niet meer in, maar dat zegt toch niks over *mij*?

Professor Heel goed, geef mij maar de schuld.

Jilles Flinterman Je luistert niet, ik geef je niet de schuld, ik wil het alleen *anders* doen.

Professor De man kan het niet verkroppen wanneer hij *zél*f schuld heeft aan zijn eigen ondergang. Dus geeft hij al het andere de schuld. Wij hebben een zondebok nodig om onszelf vrij te pleiten. Daar spugen we op. Tot de impact is uitgewerkt. En dan zoeken we en nieuw slachtoffer. Je hoeft alleen maar met de meeste mensen te zijn. De meeste mensen krijgen altijd gelijk.

Jilles Flinterman Dat kunnen we toch doorbréken?

Professor Nee, we hebben het juist nodig! We leren *juist* onze grenzen kennen door tegen de randjes te botsen. Er is altijd wel iemand de schuld van zo'n botsing. Alleen zo leren we de contouren kennen van onze samenleving. Je moet er alleen voor zorgen dat je steeds die ene persoon niet bent.

Jilles Flinterman En als je die ene persoon nu net wél bent?

Professor Dan had je maar beter op moeten letten!

Jilles Flinterman Je kan toch niet *van te voren* weten wat niet mag?

Professor Daarom moet je ook naar me luisteren!

Jilles Flinterman Ik ben wel klaar met luisteren. Ik wil iets doen.

Professor Zal ik je eens zeggen wat je kan doen?

Jilles Flinterman Graag!

Professor Je kan het stand-by-knopje uitzetten.

Jilles Flinterman Sorry?

Professor Dat verbruikt stroom.

Jilles Flinterman Het stand-by-knopje uitzetten?

Professor Je kan biologische eieren kopen. Je kan je afval scheiden. Je kan groene stroom gebruiken –

Jilles Flinterman Ik wil hier weg. Ik weet genoeg. Ik ga het anders doen. Ik ben acteur, dus ik ga acteren. Prima. Dan ga ik een meisje zoeken. Die ga ik manipuleren, net zolang tot ze van me houdt, ik reset de zoemer, en dan sticht ik een gezinnetje, die ik bescherm tegen de bedreigingen van buitenaf, en als ik tijd over heb doe ik iets aan de wereld, breng ik desnoods schoenen naar Afrika. Prima toch? Gaan we doen.

Professor En jij blijft maar denken dat dat helpt.

Jilles Flinterman Ik heb geen flauw idee. Het enige dat ik weet is dat ik *jouw* kant van het verhaal niet al te serieus moet nemen, omdat jij het allang opgegeven hebt.

Professor Misschien heb je gelijk.

Jilles Flinterman Ja.

Professor Ga maar niet.

Jilles Flinterman Sorry?

Professor Je blijft hier, ik kan je zo niet laten gaan.

Jilles Flinterman Kan dat zomaar?

Professor Natuurlijk kan dat. Ik ben toch de professor?

Jilles Flinterman Jij kan toch niet zomaar over mij beslissen?

Professor Dat kan ik wel.

Jilles Flinterman Laat me eruit!

Professor Het heeft geen zin.

Jilles Flinterman Je kan me hier toch niet zomaar vasthouden?

Professor Ach, het maakt ook allemaal niets uit.

Jilles Flinterman Dit is belachelijk. En buiten dan? En alle dingen die je me vertelt? Dat moeten we toch aanpakken? Daar moeten we toch iets aan kunnen doen?

Professor Nou prima, waag een gokje, zou ik zeggen.

Jilles Flinterman Ik ga naar buiten en dan zal ik wel zien wat ik kan bijdragen.

Professor Je gaat naar buiten, je loopt een beetje rond, je ziet dat het hopeloos is allemaal, en je valt opnieuw ter plekke dood neer.

Jilles Flinterman Wil je me eruit laten, alsjeblieft?

Professor Wat jij wil. Maar het is volstrekt zinloos.

Jilles Flinterman Dat wil ik met mijn eigen ogen kunnen zien.

Professor Je hebt het allang met je eigen ogen gezien. Anders was je hier toch niet voor de zoveelste keer?

Jilles Flinterman ...zoveelste keer?

Professor Wat denk je dan, dat dit allemaal nieuw voor me is?

Jilles Flinterman Je wilt zeggen dat ik, dat wij –

Professor Sorry, ik had dit niet mogen zeggen.

Jilles Flinterman Wat nu?

Professor Goed, de sessie is ten einde, we stoppen ermee, je doet maar wat je niet laten kunt, maar ik kap ermee. Want dit slaat nergens meer op. We breien er een einde aan. Ik trek de stekker eruit.

Jilles Flinterman Je doet het juist heel goed.

Professor Ach welnee. Ik heb er tabak van, ik trek het niet meer.

Jilles Flinterman En ik dan?

Professor Jezus, we blijven in cirkeltjes draaien. Trek een plan maar laat mij er buiten. Je kan terug je hok in, je kan naar buiten, ik weet het even niet.

Jilles Flinterman loopt naar de deur.

Jilles Flinterman Ehm, sorry?

Professor Wat?

Jilles Flinterman Het is deze, volgens mij.

Jilles Flinterman pakt een radartje en herstelt het apparaatje met de radartjes.

Jilles Flinterman Als je er zo aan draait zou het moeten kunnen werken.

Professor Hm.

Jilles Flinterman af.

Het valt stil. De professor gaat zitten. Hij slaat de map 'Jilles Flinterman' dicht en steekt deze weg. Hij loopt levenloos door de ruimte, en zet hier en daar een omgevallen object terug recht. Hij gaat weer zitten en staart voor zich uit. Een belletje klinkt: een nieuw dossier valt op de mat. De professor reageert er niet op.

Doek.

Michiel Lieuwma, 2011